Norræna
ráðherranefndin

Ársskýrsla

2018

Ár norræns notagildis

Ársskýrsla 2018 – Ár norræns notagildis

PolitikNord 2019:724

ISBN 978-92-893-6130-9 (PRINT)

ISBN 978-92-893-6131-6 (PDF)

ISBN 978-92-893-6132-3 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/PN2019-724>

© Norræna ráðherranefndin 2019

Umbrot: Louise Jeppesen

Kápumynd: Robert Bednarczyk – norden.org. Ljósmynd tekin á COP24.

Norrænt samstarf

Norræna samstarfið er eitt umfangsmesta svæðissamstarf í heimi. Að samstarfinu koma Danmörk, Finnland, Ísland, Noregur og Svíþjóð auk Álandseyja, Færeyja og Grænlands.

Norræna samstarfið er pólitískt, efnahagslegt og menningarlegt og lætur muna um sig í evrópsku og alþjóðlegu samstarfi. Löndin stuðla sameiginlega að öflugum Norðurlöndum í öflugri Evrópu.

Með norrænu samstarfi er hagsmuna svæðisins gætt og norræn gildi efld í hnattrænu samhengi. Sameiginleg gildi landanna styrkja stöðu Norðurlanda og skipa þeim meðal þeirra svæða í heiminum þar sem nýsköpun og samkeppnishæfni er mest.

Norræna ráðherranefndin

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kaupmannahöfn

www.norden.org

Hlaða niður og panta norræn rit: www.norden.org/nordpub

Efnisyfirlit

Formáli	5
Átak í þágu aukins hreyfanleika	7
Áfram áhersla á aðlögun	8
Nordplus fagnar afmæli	8
Aukið samstarf um 5G og gervigreind	9
Norðurlönd og umheimurinn	10
Skýrslur vöktu eftirtekt á alþjóðavettvangi	12
Forsætisráðherraverkefnið á fullri ferð	13
Skilvirkara samstarf vegna umbóta	14

MYND: UNSPLASH.COM

MYND: NORDEN.ORG

MYND: NORDEN.ORG

Formáli

Árið 2018 var afar mikið um að vera hjá Norrænu ráðherranefndinni og kom greinilega í ljós á árinu að norrænt samstarf skilar raunverulegum árangri á mörgum sviðum.

Meðal annars skilaði okkur verulega áfram við að gera að veruleika sameiginlega framtíðarsýn Norðurlanda og Eystrasaltsríkjanna um að svæðið taki alþjóðlega forystu í þróun á 5G-tækni og stafvæðingu. Er einkar ánægjulegt að sjá hve vel vinnan fór af stað við að láta rafræn auðkenni landanna gilda þvert á norræn og baltnesk landamæri. Þetta er verkefni sem getur orðið jafnmikilvægt fyrir ferðafrelsið og vegabréfasambandið var á sínum tíma og því verður mikil áhersla lögð á það.

Einnig var ánægjulegt að Stjórnsýsluhindranaráðið, sem greiðir götu hreyfanleika á Norðurlöndum, afkastaði meiru en nokkru sinni fyrr. Aldrei hafa fleiri stjórnsýsluhindranamál verið afgreidd á einu ári eins og eftir að ráðið fékk aukið umboð árið 2018.

Við getum einnig verið ánægð með árangurinn af alþjóðastarfinu á árinu. Við þróuðum áfram vel heppnað verkefni um norræn nýsköpunarhús víða um heim og opnuðum tvö ný, Nordic Innovation House í Hong Kong og einnig í Singapúr. Þannig bjuggum við til vettvang fyrir norræn fyrirtæki sem vilja sækja inn á Asíumarkaðinn. Við opnuðum einnig fyrir auknu samstarfi við Kína, meðal annars um sjálfbærar borgir.

Enn fremur vorum við með samnorrænan vettvang á loftslagsráðstefnunni COP24 í Katowice, þar sem okkur gafst tækifæri til að kynna gestum hvaðanæva að lausnir okkar í loftslagsmálum í anda forsætisráðherraverkefnisins *Norrænar lausnir á hnattrænum viðfangsefnum*.

Fór heldur ekki framhjá okkur að norrænar skýrslur greiningardeildarinnar okkar vöktu mikla athygli hjá alþjóðlegum fjölmiðlum.

Á árinu 2018 var staðfest að þær umbætur sem við höfum ráðist í á undanförunum árum til að auka skilvirkni í norrænu samstarfi hafa heppnast vel. Mér er það mikið gleðiefni að matið á Nytt Norden sem gert var árið 2018 sýnir reglulega góðan árangur. Samstarfið er orðið skilvirkara og nýtist betur löndunum sem að því standa og íbúum þeirra. Það sýnir að við erum á réttri leið. Jafnframt hefur það orðið til þess að löndin gera auknar kröfur og bera meiri væntingar til samstarfsins. Við hjá ráðherranefndinni skorumst ekki undan slíkri áskorun.

Í þessari samantekt má lesa nokkuð um ávinn-inginn árið 2018. Þetta er alls ekki tæmandi upp-talning. Norrænt samstarf er yfirgripsmikið og fjölmargir koma að því svo að ógerlegt er að nefna allt. Hér beinum við kastljósinu að nokkru af því sem vegur þyngst.

Ég get með ánægju sagt að við höfum náð mörgum mikilvægum áföngum sem sömuleiðis boðar gott fyrir samstarfið í framtíðinni.

Dagfinn Høybråten,
framkvæmdastjóri
Norrænu ráðherranefndinni

Átak í þágu aukins hreyfanleika

Norrænu samstarfsráðherrarnir ákváðu að rýmka verkswið Stjórnsýsluhindranaráðsins fyrir árið 2018. Ráðið fékk þar með aukið svigrúm til að vinna náið með ráðherrum og samstarfsnetum og það hefur skilað árangri. Árið 2018 tókst Stjórnsýsluhindranaráðinu að afgreiða fjórtán hindranir fyrir frjálsa för á Norðurlöndum sem er met; þrettán hindrunum var rutt úr vegi og ein afskrifuð því að úr henni varð ekki bætt. Með lagabreytingum í Svíþjóð var meðal annars leyst úr þremur veigamiklum hindrunum er vörðuðu atvinnuleysistryggingar þeirra sem sækja vinnu yfir landamæri, ráðstöfun sem tók til um 35 þúsund farandstarfsmanna.

Verkefni Stjórnsýsluhindranaráðsins felst í því að fá ríkisstjórnir landanna til að afnema hindranir sem torvelda frjálsa för og verða til þegar yfirvöld túlka reglur með mismunandi hætti eða löggjöf landanna stangast á.

→ SJÁ NÁNAR SKÝRSLU STJÓRNSÝSLUHINDRANARÁÐSINS

Aukinn hreyfanleiki er með mikilvægustu verkefnum Norrænu ráðherranefndarinnar og liður í þeirri viðleitni var útgáfa skýrslu um frjálsa för í júní 2018. Í skýrslunni *Norðurlönd – ný tækifæri* er bent á ýmsa málaflokka sem Norðurlönd geta unnið betur að saman til að greiða fyrir hreyfanleika milli landa fyrir fólk og fyrirtæki.

→ SJÁ NÁNAR SKÝRSLUNA NORÐURLÖND – NÝ TÆKIFÆRI

Í skýrslunni, sem Ingvarð Havnen, fyrrverandi sendiherra Noregs í Danmörku, tók saman, eru sextán tillögur að auknum hreyfanleika á Norðurlöndum. Einna ríkust áhersla er lögð á

tillögu um að Norðurlandabúar geti notað rafræn auðkenni sín hvar sem er á Norðurlöndum í síðasta lagi árið 2020. Þetta verkefni er talið marka jafnmerkileg tímamót og vegabréfasambandið á sínum tíma. Tillagan nýtur forgangs hjá Norrænu ráðherranefndinni sem heldur áfram að vinna að framgangi hennar árið 2019. Samstarfið um rafræn auðkenni tekur einnig til Eystrasaltsríkjanna.

Á árinu var einnig tekið til við að semja framkvæmdaáætlun um aukinn hreyfanleika, meðal annars á grundvelli skýrslunnar eftir Ingvarð Havnen.

Árið 2018 var svokallaður Arjeplogsamningur undirritaður eftir viðræður í átta ár. Samið var um endurskoðaða gerð Arjeplogsamningsins í þeim tilgangi meðal annars að laga hann að tilskipuninni um viðurkenningu starfsréttinda.

Samkvæmt samningnum öðlast ákveðnir hópar starfsmanna á heilbrigðissviði, sem hafa viðurkennd starfsréttindi í einu norrænu landi, rétt til að fá starfsréttindi sín viðurkennd á sömu forsendum í samræmi við tilskipunina í öðrum norrænum löndum auk Grænlands og Færeyja. Auk þess greiðir samningurinn fyrir upplýsingagjöf milli landanna um eftirlit með ákveðnum hópum heilbrigðisstarfsmanna í því skyni að auka öryggi sjúklunga. Arjeplogsamningurinn var fyrst gerður árið 1993.

Samningurinn um aðgang námsmanna að æðri menntun á Norðurlöndum var enn fremur undirritaður árið 2018. Um er að ræða endurskoðun á eldra samkomulagi þar sem aðilar skuldbundu sig til að heimila námsmönnum annars norræns lands aðgang að æðri menntun í sínu landi með sömu skilyrðum og umsækjendur í eigin landi. Samkomulagið er upprunalega frá árinu 1996 og hefur verið endurskoðað nokkrum sinnum.

Áfram áhersla á aðlögun

Árangurinn af fyrstu norrænu samstarfs-
áætluninni á sviði aðlögunar 2016–2018
hefur verið góður. Í framhaldi af henni sam-
þykktu samstarfsráðherrarnir í október nýja
samstarfsáætlun á sviði aðlögunar fyrir tímabilið
2019–2021. Stefnan er að auka skilvirkni í
miðlun þekkingar og reynslu á sviði aðlögunar
á Norðurlöndum og einnig að styrkja innviði
þess samstarfs sem byggt var upp í fyrri
samstarfsáætlun.

Samkvæmt rannsókn ráðgjafafyrirtækisins
Rambøll finnst stjórnvöldum á Norðurlöndum
fyrri samstarfsáætlun hafa verið bæði gagn-
leg og mikilvæg. Upplýsingar sem hafa
orðið aðgengilegar gegnum samstarfsnet,
útgefin rit og vinnustofur undir merkjum
samstarfsáætlunarinnar hafa auðveldað
aðlögunarstarfið.

Fyrirbyggjandi starf gegn öfgastefnum er liður í
nýju samstarfsáætluninni. Áætlunin nær sem fyrr
til allra málaflokka.

→ SJÁ NÁNAR UM AÐLÖGUN

Fyrirbyggjandi starf gegn öfgastefnum er liður í nýju
samstarfsáætluninni um aðlögun árin 2019–2021.

MYND: FRÅLSNINGARMEN

Nordplus fagnar afmæli

Árið 2018 markaði 30 ára afmæli Nordplus á sviði
norræns samstarfs og 10 ára afmæli samstarfs
milli Norðurlanda og Eystrasaltsríkjanna. Afmæl-
inu var fagnað á þingi Norðurlandaráðs í Ósló í
október.

Nordplus er meðal þess í norrænu samstarfi
sem mesta hrifningu hefur vakið en það er
umfangsmesta menntaáætlun ráðherraefnd-
arinnar fyrir símenntun. Ráðherraefndin úthlutar
Nordplus um það bil 80 milljónum danskra króna
á ári til verkefna á sviði menntunar og tungumála
fyrir alla aldurshópa frá þeim langyngstu til þeirra
langelstu.

Meira en 7000 námsmenn og rúmlega 1600
kennarar frá Norðurlöndum og Eystrasalts-
ríkjunum taka árlega þátt í Nordplus sem með
beinum hætti stuðlar að hærra menntunarstigi
á Norðurlöndum og í Eystrasaltsríkjunum. Einnig
styrkist norræn sjálfsvitund og tungumálaskiln-
ingur þar sem námsmenn og kennarar fá tækifæri
til að dvelja í öðru norrænu eða baltnesku landi.

→ SJÁ NÁNAR UM NORDPLUS

Þrjátíu ára afmæli Nordplus var haldið í tengslum við þing
Norðurlandaráðs í Ósló.

MYND: SARA JOHANSEN

Aukið samstarf um 5G og gervigreind

Samstarfi Norðurlanda og öflugu samstarfi þeirra við Eystrasaltsríkin um 5G-netið og gervigreind var haldið áfram árið 2018.

Á Norðurlandaráðsþinginu í Ósló í október var kynnt framkvæmdaáætlun um uppbyggingu 5G-nets á Norðurlöndum og í Eystrasaltslöndunum. Löndin ætla sér að byggja upp 5G á svæðinu í nánun samstarfi og að styðja þróun og notkun nýrrar tækni sem byggist á 5G.

Framkvæmdaáætlunin er liður í stefnu forsætisráðherra Norðurlanda um að Norðurlönd verði fremst í heimi á sviði 5G. Norrænu-baltnesku áætluninni er ætlað að tryggja að tíðnisvið í löndunum verði samræmd og þau búin undir að verða tilraunasvæði fyrir 5G-tæknina óháð landamærum. Þetta felur í sér að Norðurlönd og Eystrasaltsríkin verða að vera betur undirbúin og geta til dæmis opnað fyrir umferð sjálfakandi vöruflutningabifreiða milli landanna eins og væru þau eitt samþætt svæði þann dag sem slíkt verður að veruleika.

Enn fremur hafa Norðurlönd og Eystrasaltsríkin komið sér saman um að efla samstarf sitt um þróun og samfélagslega notkun gervigreindar.

Með nánara samstarfi um stafræna hæfni og greiðari aðgang að opinberum talnagögnum geta norrænu og baltnesku löndin hagnýtt sér stafrænt forskot og tekið forystu í þróun og notkun snjallra stafrænna lausna.

Gervigreind ryður braut nýjum stafrænum lausnum sem eru til þess fallnar að leysa áskoranir samfélagsins í framtíðinni og koma til dæmis að miklu gagni á sviði heilbrigðis- og samgöngumála. Meðal annars er um að ræða lausnir er varða fyrirbyggjandi heilbrigðisþjónustu, greiningar, meðhöndlun og endurhæfingu. Á samgöngusviðinu getur til að mynda góð miðlun talnagagna leitt til snjallari, skilvirkari og samþættari lausna fyrir þá sem nýta sér almenningssamgöngur. Sömuleiðis má nefna tilraunir til að bæta umferðarmynstur og reynslu ökumanna af umferðinni eins og framast er kostur en í því sambandi er unnt að byggja á slíkum staðtölum til að finna út hvaða leið frá einum stað til annars er best og sparar mest eldsneyti.

Löndin vænta mikillar hagkvæmni af gervigreind. Með norræna-baltneska átakinu er lögð áhersla á að þróa og hvetja til notkunar á gervigreind svo að hún komi íbúunum að sem bestum notum.

Samstarfi Norðurlanda og öflugu samstarfi þeirra við Eystrasaltsríkin um 5G-netið og gervigreind var haldið áfram árið 2018.

MYND: UNSPLASH.COM

Norðurlönd og umheimurinn

Norræna ráðherranefndin lét áfram til sín taka á alþjóðavettvangi árið 2018. Til dæmis voru opnuð nýsköpunarhúsin Nordic Innovation House í Singapúr og í Hong Kong.

Tilgangur nýsköpunarhúsanna er að styðja við bakið á norrænum frumkvöðlum og fyrirtækjum sem hafa mikla alþjóðlega vaxtarmöguleika á svæðum sem þau starfa á. Norðurlönd njóta mikillar virðingar á heimsvísu og norræn fyrirtæki geta nýtt sér það með aðstoð nýsköpunarhúsanna. Norðurlönd sem heild vekja einnig meiri áhuga alþjóðlegra fjárfesta og eru sameinuð líklegri til að laða til sín fjármagn en löndin hvert fyrir sig. Auk þess geta löndin skipt kostnaði á milli sín með því að vinna saman.

Nýsköpunarhúsin tvö í Asíu grundvallast á sömu velheppnuðu hugmynd og byggt er á í Silicon Valley og New York þar sem nýsköpunarhús hafa verið starfrækt um skeið. Verkefnið Nordic Innovation House er samstarf Nordic Innovation, stofnunar sem heyrir undir Norrænu ráðherranefndina, og útflutnings- og fyrirtækjasamtaka nokkurra norrænna landa.

→ SJÁ NÁNAR UM NORDIC INNOVATION

Árið 2018 voru opnuð tvö nýsköpunarhús, Nordic Innovation House í Singapúr og í Hong Kong.

Þátttökan í loftslagsráðstefnunni COP24 í pólsku borginni Katowice var umfangsmikið alþjóðlegt verkefni á vegum ráðherranefndarinnar árið 2018. Svo sem áður lagði ráðherranefndin til norrænan sýningarskála undir sömu almennu yfirskrift og forsætisráðherraverkefnið *Norrænar lausnir á hnattrænum viðfangsefnum*.

Á ellefu dögum í desember stóð ráðherranefndin ásamt ýmsum samstarfsaðilum fyrir 65 viðburðum í skálanum og með mismunandi þema hvern dag. Sjálfbærni, jafnrétti og sjónarhorn ungmenna, það er að segja málaflokkar sem hafa gengið eins og rauður þráður gegnum öll fagsvið ráðherranefndarinnar og þvert á alla starfsemi, voru einnig mjög áberandi í starfseminni á COP24. Alla dagana var vakin athygli á sjónarhorni ungmenna sem létu að sér kveða í flestum dagskráratríðum. Sjónarhorns ungmenna gætti einkanlega á opnunardaginn sem kallaður var Youth Day. Þann dag voru allir viðburðir um ungt fólk og sjálfbæra þróun.

Alls tóku 2300 manns þátt í viðburðum Norrænu ráðherranefndarinnar í sýningarskálanum og 12.500 horfðu á beint streymi frá Morning talk og Afternoon brief á netinu. Samkvæmt könnun sem var gerð eftir að COP24 lauk voru bæði gestir og skipuleggjendur ánægðir með norræna skálann. Hvorki meira né minna en 95 prósent sögðust ánægð eða mjög ánægð. Mikill meirihluti var jafnframt þeirrar skoðunar að viðburðirnir væru góðir og ættu erindi í samtímanum.

Árið 2018 einbeitti ráðherranefndin sér einnig að samstarfinu í austri. Meðal annars var lokið sjö ára styrkjaáætlun um samstarf ráðherranefndarinnar og ESB um styrkveitingar til ungra námsmanna frá Hvíta-Rússlandi fyrir öllum útgjöldum vegna háskólanáms í aðildarríkjum ESB/EES.

→ SJÁ NÁNAR UM COP24

Skrifstofa Norrænu ráðherranefndarinnar í Danmörku, skrifstofa ráðherranefndarinnar í Litáen og sendinefnd ESB í Hvíta-Rússlandi hafa unnið náið saman að framkvæmd áætlunarinnar. Markmiðið var að veita næstu kynslóð háskólamanna í Hvíta-Rússlandi stuðning og stuðla að þróun lýðræðis og borgaralegs samfélags. Áætlunin á þátt í að 300 hvítrússneskir námsmenn luku háskólaprófi á árunum 2011–2018.

Norræna ráðherranefndin ákvað jafnframt á árinu 2018 að halda áfram að styrkja fjölmiðla minnihlutahópa í Eistlandi, Lettlandi og Litáen. Styrkurinn er ætlaður óháðri vandaðri fjölmiðlun á rússnesku og er framhald á fyrri styrkjaáætlun sem heppnaðist vel. Hugmyndin er að rússneskumælandi íbúar í Eystrasaltsríkjunum hafi aðgang að óháðum frétttaflutningi um málefni sem þá varða á þeirra eigin tungumáli og hafi val um aðra fjölmiðla en þá rússnesku sem nú eru langalgengastir hjá rússneskumælandi þjóðarbrötum baltnesku landanna. Tilgangurinn er að veita rússneskumælandi minnihluta kost á frekari aðlögun og áhrifum og þar með efla lýðræðið.

Nánara samstarf við Kína var enn fremur á dagskrá í alþjóðastarfinu. Árið 2017 urðu ráðherranefndin og Kína sammála um að hefja samstarf sem hrundið var í framkvæmd 2018. Nordic Innovation, sendiráð Norðurlanda í Peking og viðskiptaskrifstofur þeirra vinna með sex borgum í Kína að verkefni sem varðar sjálfbærar borgir og borgarþróun. Þáttur í verkefninu var heimsókn fulltrúa Kína til norrænna samstarfsaðila sinna á árinu 2018 og tóku þeir meðal annars þátt í þingi um Norðurlönd og Kína á Nordic Edge ráðstefnunni í Stafangri í september.

Menningarsviðið ákvað sömuleiðis að fara í útrás árið 2018. Í nóvember ákváðu menningar- málaráðherrarnir að ráðast í nýtt alþjóðlegt menningarátak til að auka menningarleg samskipti Norðurlanda og annarra landa. Verkefnið byggist á góðum árangri tveggja eldri verkefna, Nordic Cool í Washington árið 2013 og Nordic Matters í Lundúnum 2017. Ákveðið verður árið 2019 hvar næsta menningarverkefni verði fundinn staður.

Samhliða öðru alþjóðastarfi var rekið öflugt kynningarstarf árið 2018. Í febrúar var verkefninu „verkfærakassi“ ýtt úr vör, það er að segja safni stafrænna tækja og tóla fyrir þá sem vilja breiða upplýsingar um Norðurlönd út um heiminn. Það var gert í tengslum við fund samstarfsráðherra Norðurlanda í Stokkhólmi.

Í framhaldinu var kynningarherferð beint að sendiráðum norrænu landanna sem tóku virkan þátt í að boða erindi Norðurlanda á alþjóðavísu. Framtíðarstefna verkefnisins var einnig endurskoðuð.

→ SJÁ NÁNAR UM ALÞJÓÐLEGA KYNNINGU Á NORÐURLÖNDUM

Skýrslur vöktu eftirtekt á alþjóðavettvangi

Greiningardeild ráðherranefndarinnar, sem hóf störf árið 2017, gaf út nokkrar skýrslur árið 2018 sem vöktu eftirtekt. Skýrslan *Skyggen af lykken* (Hamingjuskugginn) vakti einkum mikla athygli og var engin skýrsla sótt jafnoft á netinu og hún eða alls 11.000 sinnum í ársbyrjun 2019.

Sérstaklega vakti hún athygli alþjóðlegra fjölmiðla og birtist meðal annars umfjöllun um hana í The Guardian (og var raunar mest lesna greinin í blaðinu daginn sem hún var birt), The New York Times, BBC og The Washington Post. Um skýrsluna var einnig fjallað í indverskum, áströlskum og tævönskum fjölmiðlum auk þess sem um hana var rætt í alþjóðæfnahagsráðinu World Economic Forum. Skýrslan hlaut einnig umfjöllun í norrænum fjölmiðlum, einkum dönskum.

Sjálf skýrslan tekur mið af rannsóknum sem hafa ítrekað sýnt hve hamingjusamar norrænar þjóðir eru. *Skyggen af lykken* rannsakar skuggahliðar hamingjunnar og varpar ljósi á þá staðreynd að um það bil tólf af hundraði íbúa Norðurlanda eru óhamingjusamir.

→ SJÁ SKÝRSLUNA SKYGGEN AF LYKKEN

Önnur norræn skýrsla sem vakti mikla athygli er *Is the Last Mile the Longest? Economic Gains from Gender Equality in Nordic Countries*. Í þeirri rannsókn er lagt mat á efnahagslegar afleiðingar ýmissa umbóta á jafnréttissviðinu fyrir samfélagið, svo sem uppbyggingu og niðurgreiðslu umönnunar barna og aldraðra og foreldraorlof. Umbæturnar hafa fjölgun kvenna á vinnumarkaði í för með sér. Skýrslan, sem OECD gaf út að beiðni

ráðherranefndarinnar, sýnir að aukin atvinnuþátttaka kvenna á Norðurlöndum undanfarin 40 til 50 ár hefur hækkað meðaltalstölur hagvaxtar um 10–20 prósent. Hún sýnir enn fremur að hagvöxtur á Norðurlöndum gæti aukist um 15–30 prósent í viðbót yrði atvinnuþátttaka kvenna jafnmikil og karla.

Sagt var frá skýrslunni í ýmsum alþjóðlegum fjölmiðlum, þar á meðal Bloomberg og Le Figaro, auk þess sem henni voru gerð góð skil í norrænum miðlum. Jafnframt fékk hún góða útbreiðslu á samfélagsmiðlunum. Skýrslan var gefin út undir merkjum verkefnisins *The Nordic Gender Effect at Work*. Í stuttu máli varpar hún ljósi á frábæran árangur af jafnréttisstarfi á Norðurlöndum sem gæti orðið öðrum löndum til eftirbreytni.

→ SJÁ SKÝRSLUNA IS THE LAST MILE THE LONGEST?

The Nordic Gender Effect at Work er eitt af sex svonefndum flaggskipsverkefnum innan forsætisráðherraverkefnisins *Norrænar lausnir á hnatt-rænum viðfangsefnum*. Því var hleypt af stokkunum vorið 2017 og var enn ofarlega á baugi árið 2018. Hugmyndin með verkefninu er að efla norræna samvinnu um sjálfbærnimarkmið Sameinuðu þjóðanna fyrir árið 2030.

Forsætisráðherraverkefnið á fullri ferð

Auk jafnréttisverkefnisins skiluðu hin flaggskipsverkefnið fimm á vegum forsætisráðherra-verkefnisins góðum árangri árið 2018.

Til dæmis flaggskipið *Nordic Sustainable Cities* sem talið er geta haft mikil áhrif í fimmtán borgum í Kína, Indlandi og Norður-Ameríku sem ráðgera verulegar fjárfestingar í innviðauppbýggingu. Norrænu útflutningsskrifstofurnar eru sameiginlega í sambandi við borgirnar og skapa útflutningstækifæri fyrir norræn fyrirtæki sem hefðu tæplega orðið til nema fyrir tilverknað verkefnisins. Þannig getur verkefnið orðið norrænum útflutningsskrifstofum, sendiráðum og öðrum sem hlut eiga að máli fyrirmynd að samvinnu í stað þess að allir erfiði einir og út af fyrir sig.

Flaggskipið *The Nordic Food Policy Lab* vakti einnig alþjóðaathygli árið 2018 enda var lögð mjög mikil áhersla á samfélagsmiðla og jafnframt á skýrsluna *Solutions Menu - A Nordic guide to sustainable food policy*. Þetta gaf góða raun og áhugi á norrænni þekkingu á neytendamiðaðri matvælastefnu óx verulega á alþjóðavettvangi á árinu. Opinberir aðilar á Indlandi, Kosta Ríka og Skotlandi horfa nú orðið til Norðurlanda. Sama á við um

stefnumótandi alþjóðastofnanir á borð við Alþjóðaheilbrigðismálastofnun, Umhverfis-áætlun Sameinuðu þjóðanna, Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna og Rammasamning Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar.

→ SJÁ SKÝRSLUNA SOLUTIONS MENU

Forsætisráðherraverkefnið stendur í þrjú ár (2017–2019) og byggist á flaggskipsverkefnum um borgarskipulag, svæðisbundið orkumálasamstarf, jafnrétti, sjálfbæra matvælaneyslu og snjallar velferðar- og loftslagslausnir. Verkefnið á að stuðla að útbreiðslu á norrænni þekkingu, gildum og vörum.

→ SJÁ NÁNAR UM FORSÆTISRÁÐHERRAVERKEFNIÐ

Fundur forsætisráðherranna í Örnköldsvík í Svíþjóð.

Skilvirkara samstarf vegna umbóta

Starf Norrænu ráðherranefndarinnar hefur markvisst verið nútímavætt og gert skilvirkara á undanförrum fimm árum. Umbæturnar hafa orðið til að samstarfið nær betur til málefna sem eru á dagskrá stjórnmalamanna á norrænum vettvangi en áður var. Samstarfið verður því notadrygra fyrir ríkisstjórnirnar, íbúana og atvinnulífið á Norðurlöndum.

Í júní var matsgerð kynnt fyrir samstarfsráðherrunum þar sem bent var á ýmsa málaflokka sem umbótastarfið hafði snert. Meðal annars mátti sjá að eftt samstarf um aðlögun, stafvæðingu, málefni ESB, loftslagsmál og atvinnulíf hafði borið góðan árangur.

Flest framangreindra verkefna eru unnin þvert á sviðin og fjármögnuð fyrir sakir aukins sveigjanleika í fjárhagsáætlun og skipulagi hjá ráðherranefndinni - en hann er einnig afleiðing af umbótastarfinu. Meiri skilvirkni hefur svo aftur í för með sér að norrænu löndin hafa fengið meiri trú á samstarfinu. Ríkisstjórnirnar gera orðið meiri kröfur til Norrænu ráðherranefndarinnar og vænta einnig meira af henni.

Stefnumótandi úttektir hafa skipt miklu fyrir aukna skilvirkni en það eru greiningar sem varpa ljósi á vaxtarmöguleika norræns samstarfs á tilteknum sviðum næstu 5 til 10 ár. Utanaðkomandi aðilar hafa fram að þessu rannsakað samstarfið á sviði heilbrigðismála, umhverfismála, löggjafar og félagsmála og nú þegar má sjá árangur í ýmsum greinum.

→ SJÁ ÚTTEKTINA Á SVIÐI LÖGGJAFARSAMSTARFS

→ SJÁ ÚTTEKTINA Á SVIÐI FÉLAGSMÁLA

Gerðar voru tvær úttektir á árinu 2018. Norðmaðurinn Inge Lorange Backer, prófessor emeritus, gerði úttekt á löggjafarsamstarfinu og skilaði þrettán tillögum sem geta stuðlað að því að Norðurlönd verði samþættasta svæði heims. Árni Páll Árnason, fyrrverandi félagsmálaráðherra Íslands, gerði stefnumótandi úttekt á samstarfinu á sviði félagsmála. Þar er að finna fjórtán tillögur að samstarfi í breyttri mynd.

Auk þessara úttekta annaðist Idar Kreutzer, framkvæmdastjóri Finans Norge, greiningu á norrænu samstarfi um nýsköpunar- og sprotafyrirtæki og skilaði skýrslu með sextán tillögum að auknu samstarfi.

→ SJÁ SKÝRSLUNA UM FJÁRMÖGNUN NÝSKÖPUNAR- OG SPROTAFYRIRTÆKJA

MYND: UNSPLASH.COM

MYND: PETER MYDSKE/STORTINGET.NO

MYND: ROBERT BEDNARCZYK/NORDEN.ORG

Norræna ráðherranefndin
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Kaupmannahöfn
www.norden.org

Mikið var um að vera hjá Norrænu ráðherranefndinni á árinu 2018 og kom greinilega í ljós að norrænt samstarf skilar raunverulegum árangri á mörgum sviðum, bæði innan Norðurlanda og utan. Í þessari samantekt má lesa nokkuð um ávinninginn af norrænu samstarfi árið 2018. Ekki er um tæmandi umfjöllun að ræða en kastljósinu er beint að nokkru af því sem vegur þyngst.